

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 23. toukokuuta 2016
(OR. fr)

9101/16

COAFR 136
CFSP/PESC 402
RELEX 410
COHOM 52

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Päivämäärä: 23. toukokuuta 2016

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 8890/16

Asia: Kongon demokraattinen tasavalta
– Neuvoston päätelmät (23. toukokuuta 2016)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3466. istunnossaan 23. toukokuuta 2016 hyväksymät neuvoston päätelmät Kongon demokraattisesta tasavallasta.

Neuvoston päätelmät Kongon demokraattisesta tasavallasta

1. Muutama kuukausi ennen vaaleja Kongon demokraattinen tasavalta on käännekohdassa, ja sen lukuisat haasteet herättävät vakavaa huolta Euroopan unionissa (EU). Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 2277, joka hyväksyttiin yksimielisesti 30. maaliskuuta, korostetaan Kongon viranomaisten ensisijaista vastuuta vaalien valmistelusta ja organisoinnista asiaankuuluvia perustuslain säännöksiä kunnioittaen. EU kehottaa hallitusta ja kaikkia muita asianomaisia osapuolia, erityisesti riippumatonta kansallista vaalilautakuntaa (CENI), luomaan kiireellisesti tarvittavat edellytykset vapaiden, avointen, osallistavien ja rauhanomaisten vaalien, ennen kaikkea presidentin- ja parlamenttivaalien, toimittamiselle. Se katsoo, että ainoastaan laillinen ja demokraattisesti valittu hallitus voi tuoda vakautta ja koota yhteen kaikki maan kantavat voimat, jotka ovat välttämättömiä viime vuosina saavutetun merkittävän edistyksen vakiinnuttamiseksi ja lukuisiin edelleen jäljellä oleviin turvallisuus-, humanitaarisiin, hallinnollisiin ja kehityshaasteisiin vastaamiseksi. Ottaen huomioon perustuslakituumioistuimen 11. toukokuuta 2016 antaman tuomion EU korostaa, että demokraattisen hallituksen legitiimiys perustuu rehellisiin ja perustuslain mukaisiin määräaikoja noudattaen järjestettyihin vaaleihin, että vaalien toimittaminen on hallituksen vastuulla ja että tähän liittyvät epäselvyydet ovat tällä hetkellä suuri vakautta horjuttava tekijä maassa.

2. EU kehottaa Kongon viranomaisia käynnistämään mahdollisimman pian uudelleen vaaliprosessin toteuttamalla konkreettisia toimia. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2277 mukaisesti EU kehottaa CENIä ilmoittamaan mahdollisimman pian tarkistetun aikataulun ja vaihtoehtoja, jotta eri poliittiset toimijat voivat ottaa kantaa tilanteeseen. Se pyytää Kongon demokraattisen tasavallan hallitusta laatimaan ripeästi maksusuunnitelman vaaleja varten ja päivittämään vaaliluettelot. EU voi antaa tukensa ainoastaan, jos hallitus osoittaa selkeästi poliittisen ja taloudellisen sitoumuksensa, etenkin kun kyseessä on vaaliprosessi. EU korostaa tässä yhteydessä YK:n Kongon demokraattisessa tasavallassa toteuttaman vakauttamisoperaation (MONUSCO) merkittävää roolia, kun se tarjoaa palveluksiaan sekä teknisen tuen että logistisen tuen muodossa. EU antaa tunnustusta YK:n pääsihteerin erityisedustajan Maman Sidikoun työlle.
3. Nyt kun tilanne on umpikujassa ja jännitteet kiristyvät, EU korostaa, että kaikkien poliittisten toimijoiden edustajien kesken on käytävä kiireellisesti lyhyt ja täsmällinen poliittinen vuoropuhelu, jotta päästään pikaisesti konsensukseen selvästä etenemissuunnitelmasta, jonka pohjaksi CENIn on esitettävä aikataulu ja uskottavat rahoitustarpeet ja joka on perustuslain mukainen etenkin presidentinvaalien osalta. Tältä osin EU tukee täysin YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa 2277 sekä demokratiaa, vaaleja ja hyvää hallintoa koskevaa Afrikan peruskirjaa. Tässä yhteydessä ja koordinoiden toimensa tiiviisti alueellisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa EU tukee YK:n tuella toteuttavaa Afrikan unionin (AU) välittäjän Edem Kodjon toimeksiantoa aidosti uskottavan, rakentavan ja osallistavan vuoropuhelun toteuttamiseksi ja kehottaa kaikkia kongolaisia osapuolia toimimaan varauksettomassa yhteistyössä hänen kanssaan.

4. Kehotuksen käydä poliittista vuoropuhelua täytyy luonnollisesti tarkoittaa sitä, että jokaisella on oikeus ilmaista mielipiteensä vapaasti. EU on huolestunut poliittisen keskustelun esteistä Kongon demokraattisessa tasavallassa, mistä ovat osoituksena viimeaikaiset tapahtumat etenkin Lubumbashissa, Gomassa et Kinshasassa. Ottaen huomioon tiedot, joiden mukaan poliitikkoihin, median edustajiin ja kansalaisyhteiskunnan jäseniin, ihmisoikeuksien puolustajat mukaan lukien, kohdistuva häirintä ja pelottelu on lisääntynyt, EU muistuttaa, että tänä vaaleja edeltävänä aikana ihmisoikeuksien ja etenkin kansalaisvapauksien kunnioittaminen ja avoimen poliittisen toimintaympäristön turvaaminen on ratkaisevan tärkeää ja että se on edellytys todellisen ja uskottavan vuoropuhelun käymiselle. Tämän vuoksi EU pitää perustavanlaatuisena MONUSCON tehtävää dokumentoida ihmisoikeusloukkaukset ja raportoida niistä turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2277 mukaisesti, ja EU antaa tunnustusta YK:n yhteisen ihmisoikeustoimiston Kongon demokraattisessa tasavallassa tekemälle ratkaisevalle työlle. Se korostaa, että Kongon demokraattisen tasavallan hallituksen on tärkeää noudattaa tätä alaa koskevia sitoumuksiaan perustuslain ja Kongon demokraattisen tasavallan ratifioimien sopimusten mukaisesti, kansainväliset ihmisoikeussopimukset ja Cotonoun sopimus mukaan lukien. EU haluaa tässä yhteydessä tiivistää vuoropuheluaan Kongon demokraattisen tasavallan hallituksen kanssa.

EU muistuttaa, että kaikilla toimijoilla, myös oikeus- ja turvallisuusalan instituutioista vastaavilla henkilöillä, on henkilökohtainen velvollisuus toimia oikeusvaltioperiaatetta ja ihmisoikeuksia tiukasti kunnioittaen ja että muussa tapauksessa heidän on vastattava seurauksista.

5. Turvallisuustilanne Kongon demokraattisen tasavallan itäosassa on edelleen heikko, mikä on johtanut väestön siirtymiseen kotiseudultaan ja aiheuttanut huomattavia humanitaarisia tarpeita. EU tuomitsee jyrkästi aseellisten ryhmien jatkuvat iskut ja äärimmäisen väkivallan, joiden uhreja ovat etenkin Benin alueen asukkaat, ja kehottaa Kongon demokraattisen tasavallan asevoimia huolehtimaan siviiliväestön suojelusta MONUSCON tuella.

EU tuomitsee kaikki väkivallan muodot, myös seksuaalisen väkivallan, jota esiintyy maassa edelleen laajasti, sekä sen, että aseelliset ryhmät värväävät ja käyttävät lapsisotilaita. Se kehottaa Kongon viranomaisia jatkamaan aktiivisesti ponnistelujaan näiden rikosten lopettamiseksi.

6. EU kehottaa aloittamaan nyt uudelleen Kongon demokraattisen tasavallan asevoimien ja MONUSCON yhteiset operaatiot Ruandan demokraattisen vapautusarmeijan (FDLR), Liittoutuneiden demokraattisten voimien (Allied Democratic Forces, ADF) ja muiden aseellisten ryhmien kukistamiseksi. Konfliktin perussyihin puuttuminen sekä maan itäosan ja yleisemmin suurten järvien laajemman alueen kestävä vakauttaminen edellyttää, että Addis Abebassa helmikuussa 2013 tehdyn puitesopimuksen kaikki allekirjoittajavaltiot täyttävät antamansa sitoumukset. Tässä yhteydessä EU kehottaa viranomaisia torjumaan maan luonnonvarojen laitonta hyödyntämistä. Se kehottaa myös lisäämään ponnisteluja puitesopimuksen täytäntöönpanossa ja panee myönteisenä merkille YK:n pääsihteerin Afrikan suurten järvien alueen erityislähettilään Said Djinnitin toiminnan.

7. EU on Afrikan suurten järvien alueen keskeinen kumppani. Se on yhdessä jäsenvaltioidensa kanssa toteuttanut huomattavia toimia Kongon demokraattisessa tasavallassa ja investoinut rauhanturvaamiseen sekä humanitaariseen ja kehitysapuun merkittävässä määrin, noin 10 miljardia euroa, kymmenen viime vuoden aikana.